

Mission Kold Krig

Den Kolde Krig - og hvordan vi forholdt os til bomben

Forslag til forløb bygget op omkring et besøg i Ejbybunkeren

Her finder du inspiration og materiale til et undervisningsforløb om Den Kolde Krig.

Forløbsplan

Forløbsplanen skitserer hovedtrækkene i et undervisningsforløb om Den Kolde Krig fordelt over ti moduler. Den indeholder desuden en kildeoversigt, hvor relevant materiale er optegnet.

Find forløbsplanen på side 5-9

Kildespørgsmål

Undervejs i forløbet skal eleverne arbejde med de kilder, der ligger i PDF-form på skoletjenesten.dk ([her](#)) eller som der linkes til i selve forløbsbeskrivelsen.

På side 10-12 finder du yderligere materiale, som henvises til i forløbsplanen

Indholdsfortegnelse

Overblik.....	3
Før Mission Kold Krig.....	4
1	4
2	5
3	6
4	6
5	7
6	7
Mission Kold Krig.....	8
7	8
Efter Mission Kold Krig	8
8	9
9	9
10	9
Spørgsmål til teksterne om atomvåbenkapløbets betydning for Danmark i 60'erne:.....	10
Læsespørgsmål til Henning Prins' erindring:.....	10
Læsespørgsmål til Krag's tale:.....	10
Bearbejdning af de to tekster:	10
Kildebehandling og kildekritik.....	11
Hvad er en kilde?	11
Kildekritik	11
Kildeanalyse	11
Refleksion over spillet og elevernes rolle i historien.....	12

Overblik

Overordnet emne	Den Kolde Krig - med fokus på: 1) Atombombens betydning for magtbalancen imellem de to supermagter 2) Bombens betydning i særligt den danske befolknings bevidsthed
Niveau	A- niveau, historie stx.
Overordnede faglige mål	<ul style="list-style-type: none">• Redegøre for centrale udviklingslinjer og begivenheder i Danmarks historie, Europas historie og Verdens historie, herunder sammenhænge mellem den nationale, regionale, europæiske og globale udvikling• Reflektere over mennesket som historieskabt og historieskabende• Dokumentere viden om forskellige samfundsformer• Forklare samfundsmæssige forandringer (og diskutere periodiseringsprincipper)• Bearbejde forskelligartet historisk materiale og forholde sig metodisk-kritisk til eksempler på brug af historien
Kernestof	<ul style="list-style-type: none">• Politiske ideologier• Nationale, regionale og globale konflikter og samarbejdsrelationer
Tidsforbrug	10 moduler à 1,5 time – inklusive besøg i Ejbybunkeren.
Materiale	<ul style="list-style-type: none">• I din bekræftelsesmail fra bookingen kan du finde rollebeskrivelser til eleverne til besøget i Ejbybunkeren• På https://www.skoletjenesten.dk/tilbud/mission-kold-krig-0 kan du finde den fulde liste over materialerne Derudover henvises der til: <ul style="list-style-type: none">• Bryld, Carl-Johan: <i>Verden efter 1914. E-bog</i>, Systime, 2012, https://verdenefter1914idanskerspektiv.systime.dk/ set d. 11.10.2022• Noter: Den kolde krig revisited (findes i PDF her), Historielærerforeningen for gymnasiet og HF, 2011 Alle links er tjekket igennem d. 11. oktober 2022. Skriv til os på befaestningen@rk.dk hvis du mangler noget.

Før Mission Kold Krig

Modul (1,5 time)	Emne/ stofområde	Materialer	Forslag til arbejdsform	Kompetencemål
1	<p>Introduktion til Den Kolde Krig – Diskussion af bombens betydning.</p> <p>+</p> <p>De historiske forudsætninger for Den Kolde Krig (kort).</p>	<p>Manden, der gjorde ingenting - og frelste verden fra atomkrig.</p> <p>Den store danske – opslag, den kolde krig. (Uddrag - læs til "svingende spændings-niveau")</p> <p><i>Verden efter 1914, s. 149 – 153</i></p>	<p>Indledning, ca. 20-25 min.</p> <p><i>Vha. verdenskort ridses hovedkonflikten kort op, begreber som "Jerntæppe", "Atombombe", "Oprustning" og den ideologiske dimension i konflikten kan inddrages og introduceres/repeteres, således at klassen har et fælles udgangspunkt at arbejde med emnet og artiklen ud fra.</i></p> <p>Klassen deles op i mindre grupper (fx 6 grupper) og nedenstående opgave forklares 5-10 min.</p> <p>Arbejdsspørgsmål til: Manden der gjorde ingenting - og frelste verden fra atomkrig.</p> <p>A) Svar først på følgende 3 spørgsmål:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Hvad er artiklens hovedbudskab? 2. Hvilket indtryk af den kolde krig giver artiklen? 3. Hvad har artiklens indhold med jeres liv at gøre? <p>B) Diskuter hvilke andre mennesker, der har haft denne slags betydning for verden.</p>	<p>Reflektere over mennesket som historieskabt og historieskabende.</p> <p>Dokumentere viden om forskellige samfundsformer.</p>

2	Europas deling.	<p><i>Verden efter 1914</i> s. 153 – 161</p> <p>Trumans tale til kongressen</p>	<p>Gruppearbejde om begivenheder i hhv. Østeuropa, Vesteuropa (Marshall-hjælp og Truman-doktrin) og Tyskland.</p> <p><i>I grupperne skal I svare på disse spørgsmål. (Eleverne skal arbejde enten med alle spørgsmål eller med ét pr. gruppe)</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Hvordan bar Sovjetunionen sig ad med at skabe sin "østblok", og hvordan skabte USA sin "vestblok"? 2. Hvad ønsker USA med Atlantpagten? 3. Hvad ønsker medlemslandene med Atlantpagten? 4. Hvad ønsker Sovjetunionen med Warszawa-pagten? 5. Hvad ønsker medlemslandene med Warszawa-pagten? 6. Hvad betød Marshallhjælpen for Tyskland? <p>Gruppearbejde om Trumans tale til kongressen d. 12. marts 1947:</p> <p><i>I grupperne skal I nu redegøre for jeres afsnit, forklare baggrunden og fortolke udtalelsen derudfra.</i></p> <p>A) 1 – 6, B) 7- 11, C) 12 – 15, D) 16 – 23, E) 24 – 26, F) 27 – 31</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. I vores afsnit siger Truman, at... 2. Den historiske baggrund for, at han siger det, er, at... 3. Det han siger, kan altså forklares med, at han... 	<p>Redegøre for centrale udviklingslinjer og begivenheder i Danmarks historie, Europas historie og verdenshistorie, herunder sammenhænge mellem den nationale, regionale, europæiske og globale udvikling.</p>
---	-----------------	---	--	--

3	Synet på modparten igennem historiske kildetekster.	2 kildetekster fra <i>Verden efter 1914</i> : 1. George Kennan om Sovjetunionens politik 1946 2. Ambassadør Novikov om USA's politik 1946	Spørgsmål til kilderne: 1. Hvordan italesættes modstanderen af de to forfattere? 2. Forklar hvorfor modparten italesættes sådan. 3. Kildekritisk diskussion: Kildebehandling og kildekritik	Bearbejde forskelligartet historisk materiale og forholde sig metodisk-kritisk til eksempler på brug af historien.
4	Danmarks rolle i vestblokken og hvordan man reagerede på truslen fra øst.	Verden efter 1914, s. 161 – 165 2 artikler 1. Atomplaner mod Danmark under den kolde krig 2. Kold Krig – 25 fortællinger	1. Hvorfor opgav Danmark sin neutralitetspolitik og tilsluttede sig Atlantpagten?	Redegøre for centrale udviklingslinjer og begivenheder i Danmarks historie, Europas historie og verdenshistorie, herunder sammenhænge mellem den nationale, regionale, europæiske og globale udvikling.

5	<p>Atombombe og dens betydning for storpolitik og danskerne</p>	<p><i>Verden efter 1914</i>, s. 169-170</p> <p>Hvis krigen kommer pjece, Indledning + s. 15 – 17</p> <p>Alarmen afblæst Weekendavisen, (uddrag)</p> <p>Noter: Søren Hein Andersen</p> <p>Luftangreb, Helge Robbert, DK 1959: Luftangreb Danmark på Film (danmarkpaafilm.dk)</p>	<p><u>Spørgsmål til tekster om atombomben og danskernes hverdag i 50 og 60'erne:</u></p> <p>I skal på baggrund af de 4 kilder svare på følgende problemformulering: <i>Hvilken rolle spillede truslen om atomkrig i danskernes hverdag i 1950'erne og 60'erne?</i></p> <p>Tag stilling til hvem, der er afsender og modtager af kilderne og hvad man kan og ikke kan svare på i problemformuleringen på baggrund af dem.</p> <p>Refleksionsspørgsmål til kilderne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Hvad er elevernes reaktion på at læse "Hvis krigen kom"? (<i>Hvordan ville de have det hvis de fik sådan en ind af brevkassen i dag/hvordan ville de have haft det hvis de havde levet dengang?</i>) 2. Har deres forældre eller bedsteforældre fortalt dem om deres frygt for atomkrig? (øvelser eller lignende de har deltaget i?) 3. Giv evt. eleverne til opgave at kontakte familie for at interviewe dem 	<p>Bearbejde forskelligartet historisk materiale og forholde sig metodisk-kritisk til eksempler på brug af historien.</p>
6	<p>Cubakrisen: Forløb og centrale aktører</p>	<p><i>Verden efter 1914</i>, s. 170 – 171</p> <p>Materiale om de forskelle grupper i Ejbybunkeren er sendt i bekræftelsesmail.</p>	<p>Overblik over forløbet, forudsætningerne og de centrale aktører.</p> <p>Forståelse og gennemgang af de roller eleverne skal have i forløbet "Mission Kold Krig"</p> <p>Forbered en kort præsentation for de andre i klassen på to-tre powerpoint-slides, hvor I giver dem et indtryk af jeres gruppe/rolle i Ejbybunkeren. I skal:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. finde tre citater, der henholdsvis illustrerer gruppens syn på fjenden og på de to andre grupper i jeres land. 2. forklare jeres citater. 	

Mission Kold Krig

Modul (1,5 time)	Emne/stofområde	Materialer	Forslag til arbejdsform	Kompetencemål
7	Besøg Ejbybunkeren.	Rollebeskrivelser (<i>findes i bekræftelsesmailen</i>). Sådan finder du hen til Ejbybunkeren.	Eleverne prøver rollespillet "Mission Kold Krig".	Reflektere over mennesket som historieskabt og historieskabende.

Efter Mission Kold Krig

Modul (1,5 time)	Emne/stofområde	Materialer	Forslag til arbejdsform	Kompetencemål
------------------	-----------------	------------	-------------------------	---------------

8	Efterbehandling af besøget i Ejbybunkeren. Diskussion af aktør/strukturproblematikken.	Verden efter 1914, s. 171 – 174 Et skridt væk fra afgrunden , Jyllands-Posten, 25.07.2009 (uddrag) Aarøe og Schlie: Hvornår og hvorledes får individer betydning i international politik , speciale fra Aarhus Universitet, 2010, s. 9 – 10	Spørgsmål til artiklerne om aktør og struktur: 1. Hvilke forklaringer gives der på, at Cubakrisen blev afværget i artiklen ” Et skridt væk fra afgrunden”? Er det enkeltpersoner eller strukturer, der er i fokus? 2. Sammenhold forklaringen med jeres oplevelser fra Ejbybunkeren: Hvorfor gik jeres rollespil, som det gjorde? Var det aktører eller strukturer, der var afgørende? 3. Find argumenter for og imod, at det er strukturer, der bestemmer politikernes handlinger. Se: Refleksion over spillet og elevernes rolle i historien	Forklare samfundsmæssige forandringer Reflektere over mennesket som historieskabt og historieskabende.
9	Våbenkapløbet og Danmark	<i>Verden efter 1914</i> , s. 174 – 180. Henning Prins erindringer om atommarcherne og deres betydning uddrag fra Information. Jens Otto Krags åbningstale	Find... - Læsespørgsmål til Henning Prins’ erindring: - Læsespørgsmål til Krags tale: - Bearbejdning af de to tekster:	
10	Afslutning på Den Kolde Krig	Noter: Erik Beukel, 189, s. 24-32	Gruppevis skal I diskutere og skitsere fire (eller flere) af de vigtigste årsager til Den Kolde Krigs afslutning. Præsenter derefter jeres resultater i plenum	Forklare samfundsmæssige forandringer (og diskutere periodiseringsprincipper).

Spørgsmål til teksterne om atomvåbenkapløbets betydning for Danmark i 60'erne:

Læsespørgsmål til Henning Prins' erindring:

- Hvordan beskriver Henning Prins det at være ung i 50'erne/ start 60'erne?
- Hvilken opfattelse havde Prins og hans venner af de voksne?
- Hvilken betydning fik atommarcherne for Prins og hans venner?
- Hvad mener Henning Prins, når han i forordet skriver, at *"Afvigelserne fra en mulig virkelighed vil nok tiltage, til gengæld kan fortidens hændelser måske ses i et større mønster"*?

Læsespørgsmål til Krag's tale:

- Hvordan vurderer Jens Otto Krag Cubakrisens betydning?
- Hvordan vurderer Jens Otto Krag forholdet imellem USA og Sovjetunionen?
- Hvordan forholder han sig til, at amerikanerne har atomvåben?
- Hvilken rolle mener han, at Danmark skal spille i international politik?
- Hvilken rolle spiller FN og NATO i Krag's tale?
- Vurdér i hvor høj grad Cubakrisen påvirkede dansk udenrigspolitik.

Bearbejdning af de to tekster:

Vurder hvilke forskelle og ligheder der er imellem synet på følgende i de to kildetekster:

- USA og Sovjetunionen.
- Atomvåbens betydning og nødvendighed.
- Dansk udenrigspolitik.

Kildebehandling og kildekritik

Hvad er en kilde?

En kilde er en rest af fortiden. Men denne rest kan ikke stå alene, forstået således at den er først en kilde, når den er en kilde til noget. Og den bliver først til noget når den bliver sat i relation til en problemstilling. Man skal altså forstå at med ordet 'kilde' menes der 'kilde til.' Man kan se på kilder som data, men i stedet for at efterprøve denne data, så genvurderer og fortolker man ud fra sin problemstilling. Man kan derfor ud fra én kilde komme frem til mange forskellige resultater.

Kildekritik

Når vi arbejder med kilder, er det for at lære om fortiden. Vi rekonstruerer fortiden, da vi prøver at forstå den ved at sammensætte en masse kilder og viden.

Kildekritikken er det der sikrer rekonstruktionen mod vilkårlighed. Det er altså den kritiske refleksion over forholdet mellem kilderne og subjektets rekonstruktion af fortidige hændelser. Det er en form for problembevidsthed. Nedenfor er der en oversigt over vigtige begreber man skal være opmærksomme på og forstå i arbejdet med kilder. Der er dertil også en fremgangsmåde til arbejdet med kilder, der har til hensigt at fungere som en støtte. Tilføjelser af arbejdsstrin er selvfølgelig velkommen ud fra hvilke kilder man sidder og arbejder med.

Kildeanalyse

1. Hvad er det for en kildetype (lovtekst, retsdokument, brev, tale, historieskrivning osv.)?
2. Hvem er kildens afsender?
 - a. *Hvem repræsenterer afsenderen? (**repræsentativitet**)*
3. Hvornår er kilden skrevet (er den samtidig med begivenhederne)?
 - a. Er den primær eller sekundær?
4. Er det en første- eller andenhåndskilde?
5. Hvem har oprindeligt været modtager?
6. Hvad står der i kilden: *Find de 4 væsentligste temaer i teksterne.*
7. Hvad er forfatterens formål med kilden? (**intention**)
8. Hvad er kildens synsvinkel eller **tendens**?
 - a. *Hvem holder forfatteren med*
 - b. *Hvem eller hvad beskriver han positivt og negativt?*
9. Hvad kan vi finde ud af ved hjælp af kilden? (**kildens brug**)

Refleksion over spillet og elevernes rolle i historien

Nedenstående er en række forslag til spørgsmål og påstande man kan bruge til at sætte en diskussion op i klassen, der efterbehandler rollespillet "Mission Kold Krig"

- **Undren og spørgsmål:** Hvad har I oplevet? Hvordan oplevede I uretfærdighed og frygt? Hvad har I undret jer over? Hvad var sjovest? Sværest? Nemmest? Hvordan gik det med jeres forhandlinger? Hvordan føles det at blive snydt? Hvad gjorde I ved det? Hvordan oplevede I uretfærdigheden? Hvad ved I nu, som I ikke vidste da I kom? Har noget overrasket jer?
- **Sammenspillet mellem frygt og fornuft i atomoprustning:** Frygt fordrer oprustning mens fornuft og forhandling fordrer nedrustning.
- **Hvem har vundet?** Tal med eleverne om, at det er deres fortjeneste, at verden er overlevet (hvis der blev fred) - Eller at DE har skabt atomkrig. Pointen er, at ELEVERNE har en betydning og et ansvar for historiens udvikling. Dette kan bruges til en længere diskussion om det er de enkelte historiske personer (aktører), strukturer (eller måske skæbnen?) som skaber historien.
- **Målet med spillet: Forstå frygt og fornuft:** Frygt fordrer oprustning mens fornuft og forhandling fordrer nedrustning. At begge parter var bange for hinanden og at det gav krise. Først da de havde mere tillid, gav det fred.
- **Fakta vs. Fiktion:** Under Cubakrisen forhandlede de virkelig - med frygt for atomkrig. (vigtigt at huske at virkeligheden ikke er et spil)
- **Spillet er kontrafaktisk:** Forstå frygt. Forstå atomkrig er konsekvens af frygt.
- **Hvem var "de onde"?** Tal om fjendebilleder og at alt afhænger af øjnene, der ser.
- **Sort/hvid fremstillinger af mennesker:** Kan man skære en hel befolkningsgruppe over en kam? Har alle ment og følt det samme? Hvad er det for nogle billeder vi får i dag af hvordan mennesker levede i hhv. USA og Sovjetunionen? Hvem er det der tegner det billede? (afsender, kildekritik, vinderen skriver historien).